

«Η Τρίτη Ρώμη, η Μόσχα και ο Θρόνος της Ορθοδοξίας»

Τον Οκτώβριο του 2018 η Ιερά Σύνοδος του Πατριαρχείου της Μόσχας αποφάσισε να διακόψει την «ευχαριστιακή κοινωνία» με το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, επειδή το τελευταίο είχε ξεκινήσει τη διαδικασία για τη δημιουργία της αυτοκέφαλης Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ουκρανίας.

Το θέμα προκάλεσε εντάσεις στις άλλες Εκκλησίες – και στην ελληνική, που αναγνώρισε με καθυστέρηση την αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ουκρανίας, τον Οκτώβριο του 2019.

Η Μόσχα ξεκίνησε εκστρατεία διαίρεσης της ελληνικής Εκκλησίας, ανακοινώνοντας ότι διακόπτει την «κοινωνία» με τις ελληνικές μητροπόλεις που αναγνώρισαν την Ουκρανία και τη διατηρεί με τις μητροπόλεις (ελάχιστες) που αντιστάχθηκαν ή εξέφρασαν επιφυλάξεις.

Οι ορθόδοξες Εκκλησίες αποτελούν την «οικουμένη» στην κορυφή της οποίας βρίσκεται το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως. Σε αυτή την Οικουμένη η Μόσχα ήθελε να έχει τελικά τα πρωτεία, ιδιαίτερα μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης, το 1453. Η «Αγία Ρως», δηλαδή ο ρωσικός λαός, ήταν ο νέος περιούσιος.

Η πτώση της Πόλης έδωσε στον μύθο της Αγίας Ρως μια νέα διάσταση: μια χώρα υπαρκτή και ταυτόχρονα μεταφυσική, «ένα ορθόδοξο βασίλειο του μέλλοντος αιώνος».

Μέσα στη νέα πραγματικότητα η Μόσχα διεκδίκησε τη θέση της Τρίτης Ρώμης, της νέας οικουμενικής πρωτεύουσας της ορθοδοξίας, καθώς η Δύση είχε πάρει άλλον δρόμο.

Η διεκδίκηση αυτή δεν ήταν αποκλειστικά θρησκευτική, αλλά και γεωπολιτική. Άλλωστε, όπως έδειξε η ιστορία, η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία χρησιμοποιήθηκε από το ρωσικό κράτος τόσο κατά την αυτοκρατορική περίοδο όσο και κατά τη σοβιετική «ως μοχλός πολιτισμικού εκρωτισμού στο εσωτερικό μέτωπο και οργάνου ήπιας διπλωματίας στο εξωτερικό».

Το ίδιο κάνει τώρα και ο Πούτιν, χρησιμοποιώντας την Εκκλησία για την προώθηση γεωπολιτικών στόχων στην περιοχή μας, με αιχμή την αποσταθεροποίηση του δυτικού προσανατολισμού της Ελλάδας και στόχο να στρέψει την ελληνική Εκκλησία και κοινωνία εναντίον του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Αυτή τη συναρπαστική ιστορία της «Τρίτης Ρώμης» παρουσιάζει ο Αλέξανδρος Μασσαβέτας στο νέο βιβλίο του «Η Τρίτη Ρώμη, η Μόσχα και ο Θρόνος της Ορθοδοξίας», που μόλις κυκλοφόρησε (εκδόσεις Πατάκη).

Πρόκειται για μια αποκαλυπτική εξιστόρηση της Ορθοδοξίας και των εσωτερικών πολέμων της, που στηρίζονται βεβαίως και στις διαφορετικές ιστορικές εμπειρίες και παραδόσεις του κάθε λαού. Από αυτή την άποψη είναι τελικά μια ιστορία της Βαλκανικής και Ανατολικής Ευρώπης που αφορά όλους μας.

Η απόλυτη τεκμηρίωση, που στηρίζεται σε πηγές κάθε απόχρωσης, και η αφηγηματική ποιότητα χαρακτηρίζουν και αυτό το βιβλίο του Μασσαβέτα, που θυμίζω ότι τον πρωτογνωρίσαμε το 2011 με το βιβλίο του «Κωνσταντινούπολη, η Πόλη των απόντων».

11.01.2020

Πηγή: [Φώς Φαναρίου](#)

Η επίσκεψη του Πούτιν στο Ρωσικό Μοναστήρι του Αγίου Όρους, 2016.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Το βιβλίο αυτό αναδεικνύει ένα ζήτημα καθαρά γεωπολιτικό, παρά την φαινομενικά θρησκευτική του διάσταση: τον πόλεμο που η Μόσχα έχει κηρύξει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Η φράση "Μόσχα, η Τρίτη Ρώμη" είναι μέρος των σχολικών μας ακουσμάτων. Λίγοι γνωρίζουν ωστόσο πως ο αυτοπροσδιορισμός της Μόσχας ως "Τρίτης Ρώμης" τροφοδοτείται συστηματικά από μία εθνική γραμμή δημιουργίας θρησκευτικών "αποικιών", με προφανή πολιτικά οφέλη.

Η από αιώνων ρωσική στρατηγική διείσδυσης και κυριαρχίας στον ορθόδοξο κόσμο γνώρισε νέα έξαρση την μετασοβιετική εποχή. Στην Ελλάδα μαίνεται από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 μια καλοστημένη επιχείρηση "υβριδικού πολέμου", που στοχεύει να στρέψει την ελληνική κοινωνία ενάντια στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Παράλληλα η Μόσχα προσπάθησε, με απειλές και πράξεις δολιοφθοράς κατά του πατριάρχη Βαρθολομαίου, να εμποδίσει την δημιουργία αυτοκέφαλης Εκκλησίας στην Ουκρανία, την οποία θεωρεί πνευματική της "αποικία". Έχοντας αποτύχει να εκβιάσει τις εξελίξεις, διέκοψε σχέσεις με την Κωνσταντινούπολη, την Αθήνα και με κάθε άλλη Εκκλησία που αναγνώρισε την θρησκευτική χειραφέτηση της Ουκρανίας.

Προσπάθησα, μελετώντας την διαμόρφωση της ρωσικής ορθοδοξίας και την κοσμοθεωρία κράτους και Εκκλησίας στην Ρωσία, να κατανοήσω πώς γεννήθηκε η υπερφίαλη "γεωπολιτική της ορθοδοξίας".

Μόλις σήμερα, με την ορθόδοξη "οικουμένη" να κινδυνεύει να διχοτομηθεί, δείχνει ενδιαφέρον για όλα αυτά η ευρύτερη κοινωνία, πέραν του στενού κύκλου του κλήρου, των εκκλησιαστικών ιστορικών και των διπλωματών.

Οι Ρώσοι παραμένουν δέσμιοι της σαγήνης τους για ένα ένδοξο παρελθόν. Μήπως όμως η ψύχωσή

τους με την αυτοκρατορική ιδέα και την ισχύ υπονομεύει τελικά την επιρροή τους στον όλο ορθόδοξο κόσμο; Α.Μ.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α' ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΙΛΟΔΟΞΙΩΝ ΤΗΣ

"Οικουμενικό": Τα προνόμια της Κωνσταντινουπόλεως στο φυγόκεντρο σύστημα της ορθοδοξίας

Το θρησκευτικό είναι πάντα και πολιτικό: Εκκλησία, κράτος και εθνική ταυτότητα

Από το Κίεβο ως "μητρόπολη πάσης Ρως" στην Μόσχα ως "Τρίτη Ρώμη"

Οι "δύο Ουκρανίες": Το βάρος της ιστορίας και οι πολλαπλές ταυτότητες

ΜΕΡΟΣ Β' ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΥΦΑΡΠΑΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

"Η Εκκλησία του κράτους": Μοχλός εκρωσισμού, όργανο ήπιας ισχύος

Α. Η ΡΩΣΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΕΚΡΩΣΙΣΜΟΥ

Β. Η ΡΩΣΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΟΡΓΑΝΟ ΗΠΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ

Δεν είναι μόνο η Ουκρανία... Πεδία αντιπαράθεσης από το 1917 ως σήμερα

Α. ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ ΣΤΗΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

Β. ΜΕΤΑΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

"Η ιστορία είναι το μέλλον": Η Ορθόδοξη Εκκλησία στον ρωσικό εθνικισμό και κρατική πολιτική

Η Ελλάδα στην ρωσική γεωπολιτική: Η "ειρηνική επίθεση"

Α. ΓΙΑΤΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ"

Β. ΙΣΤΟΡΙΑ, ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ: ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ "ΕΙΡΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ"

Ουκρανία: Η νέμεση της "Τρίτης Ρώμης" και του "ρωσικού κόσμου"

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Λεπτομέρειες ISBN13

Εκδότης

Χρονολογία Έκδοσης

Αριθμός σελίδων

Διαστάσεις

Επιμέλεια

Κωδικός Πολιτείας

9789601683485

[ΠΑΤΑΚΗΣ](#)

Νοέμβριος 2019

472

21x14

ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΥ ΕΛΕΝΗ

3330-9108